

**UCHWAŁA NR XXIII/241/21
RADY GMINY KURZĘTNIK**

z dnia 7 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Gminy Kurzętnik uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kurzętnik.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Lewicki

Gmina
KURZĘTNIK

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024

Dokument opracowany na zlecenie Centrum Usług Społecznych
w Kurzętniku

przez

Centrum Profilaktyki i Reedukacji Atelier

Wykaz skrótów:

UG – Urząd Gminy

CUS – Centrum Usług Społecznych

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

NGO – (ang. *on-government organization*) organizacje pozarządowe

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

Źródło zdjęcia ze strony tytułowej: www.google.com/travel/przemek/pielak

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
Uzasadnienie wprowadzenia programu	6
Podstawy prawne realizacji programu	7
Wspieranie rodziny na poziomie Gminy	8
Zadania Gminy	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY KURZĘTNIK	11
Położenie	11
Uwarunkowania demograficzne	12
Rynek pracy	15
Infrastruktura kulturalna, rekreacyjna i sportowa	17
Edukacja i wychowanie	19
ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE KURZĘTNIK	21
Pomoc społeczna	21
Problem przemocy w rodzinie	26
Problem alkoholowy wśród rodzin	30
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	32
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	34
Analiza SWOT	34
Cele, zadania i realizatorzy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024	36
Adresaci Programu	42
Przewidywane efekty realizacji Programu	42
Harmonogram realizacji Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024	42
Finansowanie Programu	44
Ewaluacja i monitoring Programu	44
Wskaźniki monitoringowe	47
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	49

WPROWADZENIE

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jest jego najmniejszą i podstawową komórką. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozrwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Człowiek oczyma rodziny patrzy na otaczający go świat społeczny, uczy się go nazywać i klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, swój lub obcy. W jej perspektywie postrzega sens swojego życia, formułuje własne cele życiowe i sposoby ich osiągania. Tak właśnie kształtowana jest podstawowa rzeczywistość kultury, która na zawsze już stanie się symbolicznym układem odniesienia zarówno wówczas, gdy w swoim dorosłym życiu człowiek będzie twórczo rozwijał rodzinne doświadczenia, jak i wtedy, gdy będzie im własnym postępowaniem zaprzeczał. Dlatego tak istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania.

Zmienił się model rodziny, zmalała jej liczebność, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego, tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w samotności itp.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy:

1. zmianę pozycji i ról małżonków;
2. zmianę pozycji dziecka w rodzinie;
3. proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

W relacjach rodzinnych obserwuje się zmniejszenie dystansu pomiędzy małżonkami, a także między rodzicami i dziećmi. Wzajemne kontakty rodzinne nie są już ściśle uzależnione od pozycji zajmowanej w rodzinie. Dzieciom przyznawana jest coraz większa swoboda zachowania, a młodzież uwalnia się spod arbitralnej władzy rodziców. Ponadto obserwuje się zjawisko autonomizowania się członków rodziny od jej wpływów, czego przejawem jest zmniejszenie wspólnotowego charakteru przeżywania doświadczeń w rodzinie⁴.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka oraz zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

² Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s.23.

⁴ Żurek A., *Orientacje na mikrostrukturę a rodzina*, [w:], Rodzina współczesna, M. Ziemska red., Warszawa 1999, s.23.

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przewyżczanie istniejących dysfunkcji. Podejmując próby pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane, nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej. Jednocześnie zauważono niewykorzystany potencjał dalszej rodziny i otoczenia.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Obecnie w pomocy społecznej mówi się o „familiocentryzmie”, który rozumieć należy jako praktyczne podejście, a nie założenie ideologiczne. Tak rozumiany familiocentryzm oznacza:

- ❖ diagnozowanie dysfunkcjonalności jednostek poprzez kontekst bliższej i dalszej rodziny,
- ❖ traktowanie rodziny jako podmiotu, a nie przedmiotu pracy socjalnej,
- ❖ „wykorzystywanie” rodziny jako grupy wsparcia dla jednostek dysfunkcyjnych,

- ❖ dostrzeganie funkcji socjalizacyjnej i kulturowej rodziny w przekazywaniu dysfunkcjonalnych wartości i norm,
- ❖ traktowanie rodziny jako systemu o wysokiej dynamice zmian wewnętrznych struktur i procesów przystosowujących ją do środowiska.

Uzasadnienie wprowadzenia programu

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na Gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin.

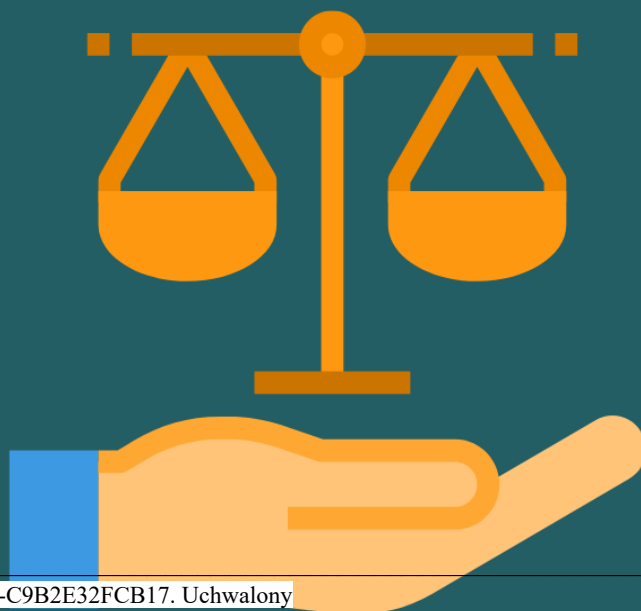
W świetle założeń Ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by zarówno działania jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, Policji itp.

Podstawy prawne realizacji programu

Zapisy Programu Wsparcia Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 159 ze zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 794 ze zm.),
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1162),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1162),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.),
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 952),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1038 ze zm.),
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 2086 ze zm.).

Wspieranie rodziny na poziomie Gminy

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024 jest strategicznym dokumentem opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. W programie bardzo mocno akcentuje się potrzebę wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Ta grupa odbiorców wskazana jest bezpośrednio w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w preambule czytamy, że jest przyjęta: *dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami*⁵.

Zadania Gminy

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują we współpracy ze środowiskami lokalnymi, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, służbą zdrowia, instytucjami oświatowymi oraz organizacjami społecznymi.

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 159 ze zm.),

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży poniższy podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka - wspieranie rodziny.	• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna. • Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. • Adopcja.	
• Asystent rodziny. • Placówki wsparcia dziennego. • Rodziny wspierające. • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. • Placówki opiekuńczo - wychowawcze. • Usamodzielnianie. • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator). • Rodziny pomocowe.	• Ośrodek adopcyjny. • Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna. • Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Gmina jest pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu. Jej działania nakierowane są na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak, aby mogła ona poradzić sobie z doznawanymi trudnościami i by w efekcie nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Prawidłowa diagnoza problemów rodziny oraz działania profilaktyczne wspierające dziecko w rodzinie są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania pomocowe na poziomie Gminy mają być również prowadzone w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną i zmierzają one wówczas do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, by możliwy był jak najszybszy powrót dziecka pod ich opiekę. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są nie tylko ze względów społecznych,

ale i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów Gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych Gminy należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie Gminy.

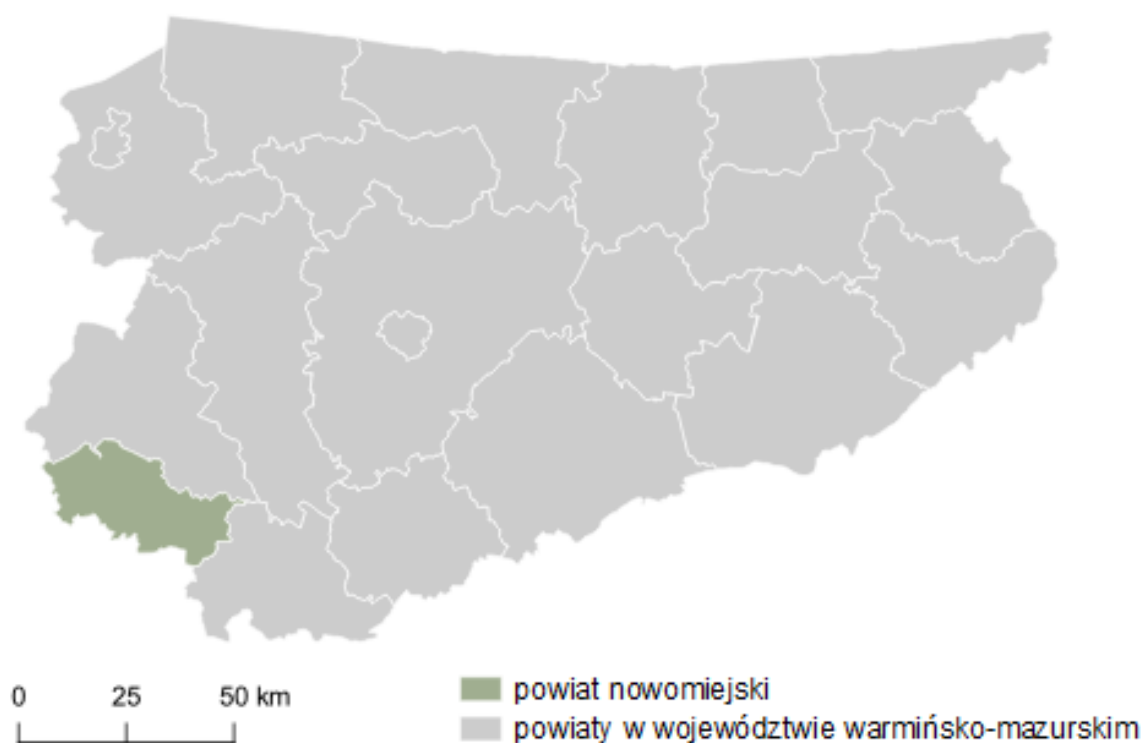
Oprócz ww. zadań własnych Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.

CHARAKTERYSTYKA GMINY KURZĘTNIK

Położenie

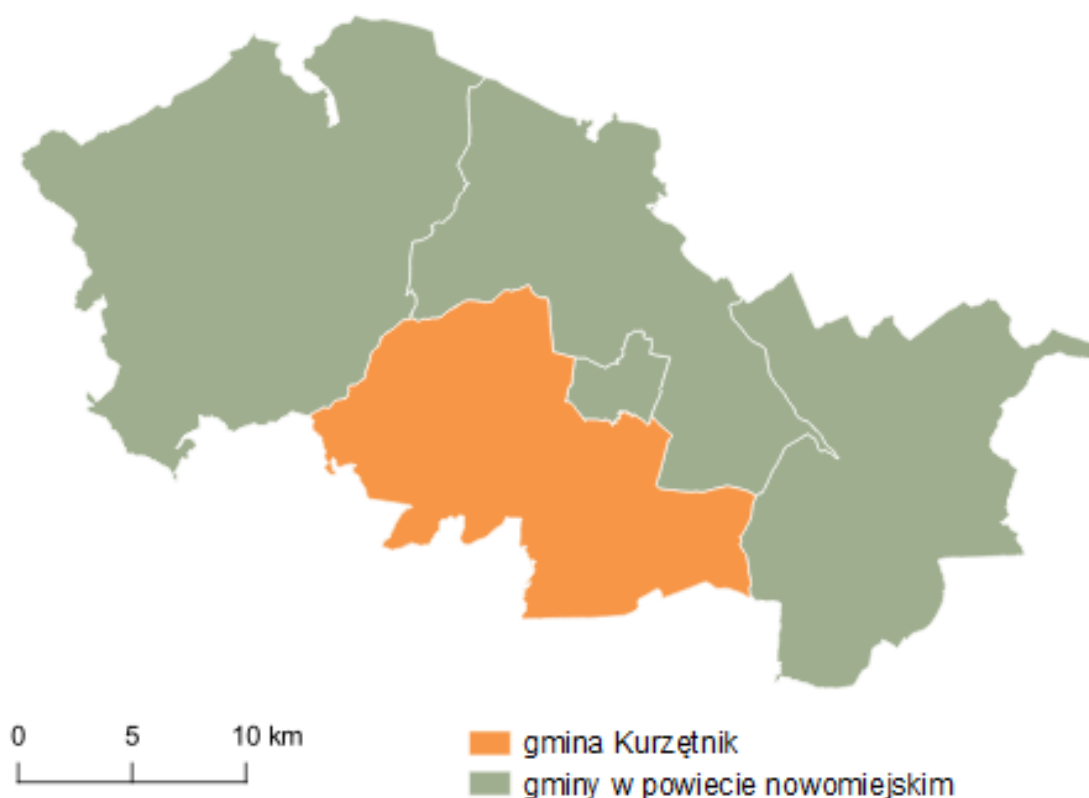
Gmina Kurzętnik to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w południowej części powiatu nowomiejskiego, której siedzibą jest miejscowość Kurzętnik. Powierzchnia Gminy wynosi 149,86 km², gdzie 71% powierzchni jej terenu stanowią użytki rolne, 17% lasy i grunty leśne, a 12% pozostałe grunty i nieużytki.

Mapa 1. Położenie Gminy na mapie województwa warmińsko-mazurskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2. Położenie Gminy na mapie powiatu nowomiejskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Kurzętnik sąsiaduje bezpośrednio z sześcioma gminami powiatu nowomiejskiego i brodnickiego, tj.: Biskupiec, Brzozie, Grodziczno, Nowe Miasto Lubawskie (gmina), Nowe Miasto Lubawskie (miasto) i Zbiczno.

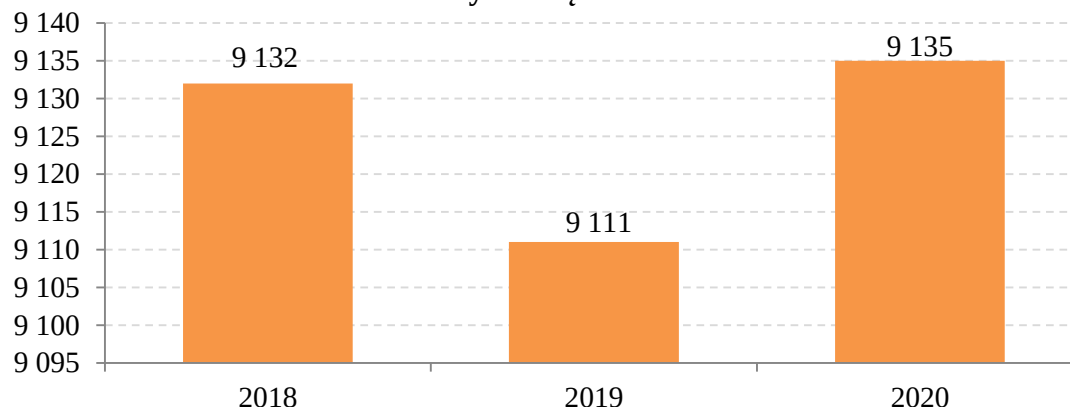
Gminę charakteryzuje rozwinięta sieć drogowa, w skład której wchodzi droga krajowa Nr 15: Inowrocław-Toruń-Ostróda-Olsztyn, a także droga wojewódzka Nr 58 relacji Łasin-Nowe Miasto Lubawskie-Uzdowo Rozdroże i drogi powiatowe.

Uwarunkowania demograficzne

Na kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w środowisku lokalnym ma wpływ struktura demograficzna, będąca wynikiem procesów demograficznych w przeszłości.

Gminę Kurzętnik zamieszkuje 9 135 osób (stan na koniec 2020 roku). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba mieszkańców Gminy ulegała niewielkim wahaniom, co zostało ukazane na poniższym wykresie. **W stosunku do 2018 roku liczba mieszkańców wzrosła o 0,03%, a do roku 2019 o 0,3%.**

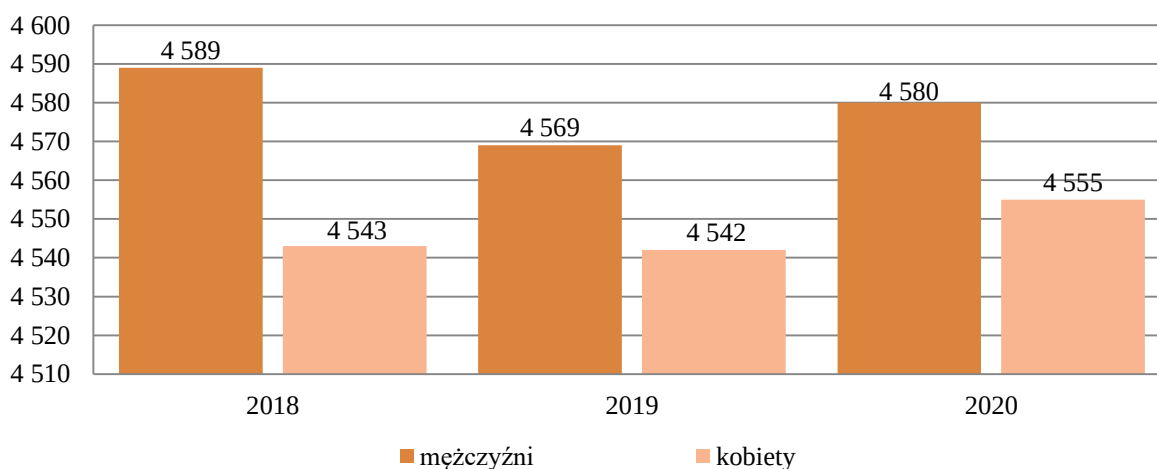
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kurzętnik w latach 2018-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jak wynika z analizy struktury demograficznej Gminy Kurzętnik, w latach 2018-2020 liczba mężczyzn przewyższała nieznacznie liczbę kobiet. W 2020 roku mężczyźni w stanowili 50,1% ogółu mieszkańców (4 580 osób), natomiast kobiety 49,9% (4 555 osób). Współczynnik feminizacji wynosił 99, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na koniec 2020 roku przyrost naturalny (czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów) w Gminie Kurzętnik wynosił -7, co jest tożsame z przyrostem naturalnym -0,77 na 1 000 mieszkańców. Stanowi to mniejszą wartość w porównaniu do wartości w całej Polsce, która wynosiła -3,18 oraz znacznie mniejszą w odniesieniu do wartości na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (-3,27). W 2018 i 2019 roku przyrost naturalny w Gminie Kurzętnik był dodatni i wynosił kolejno 17 i 20.

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	101	92	97
zgony	84	72	104
przyrost naturalny	17	20	-7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Gminie Kurzętnik według ekonomicznych grup wieku w roku 2020 przedstawiała się następująco:

- ❖ 18,7% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym –17 lat i mniej;
- ❖ 63,1% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- ❖ 18,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet, 65 lat i więcej dla mężczyzn).

W latach 2018-2020 systematycznie wzrastała liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, natomiast dostrzegalny jest spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Populacja mieszkańców Gminy Kurzętnik w wieku przedprodukcyjnym utrzymywała się na podobnym poziomie. Analiza liczby osób znajdujących się w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich (18,2% w wieku przedprodukcyjnym, 59,3% w wieku produkcyjnym, a 22,3% w wieku poprodukcyjnym), wskazuje iż odsetek ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych jest wyższy w Gminie (poza osobami w wieku poprodukcyjnym, gdzie kształtuje się na poziomie 18,2%). Porównując wartości do województwa warmińsko-mazurskiego można zauważyć pewne różnice. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w województwie wynosi 18,2%, produkcyjnym – 60,7%, a poprodukcyjnym – 21,1%. Populacja osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Kurzętnik jest niższa o 2,9% niż w województwie warmińsko-mazurskim, a osób w wieku przedprodukcyjnym wyższa o 0,5%.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	18,7	18,6	18,7
wiek produkcyjny	64,1	63,6	63,1
wiek poprodukcyjny	17,2	17,8	18,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2020 roku zarejestrowano 124 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 131 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło -7. W tym samym roku odnotowano 6 zameldowań z zagranicy i ani jednego wymeldowania, co daje dodatnie saldo migracji zagranicznych wynoszące 6. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych przyjmowało najczęściej wartości ujemne (z wyjątkiem 2019 roku), natomiast saldo migracji zagranicznych było w omawianych latach zawsze dodatnie lub równe 0.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.

wyszczególnienie	2018	2019	2020
zameldowania w ruchu wewnętrznym	68	116	124
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	115	115	131
saldo migracji wewnętrznych	-47	1	-7
zameldowania z zagranicy	5	1	6
wymeldowania za granicę	0	1	0
saldo migracji zagranicznych	5	0	6

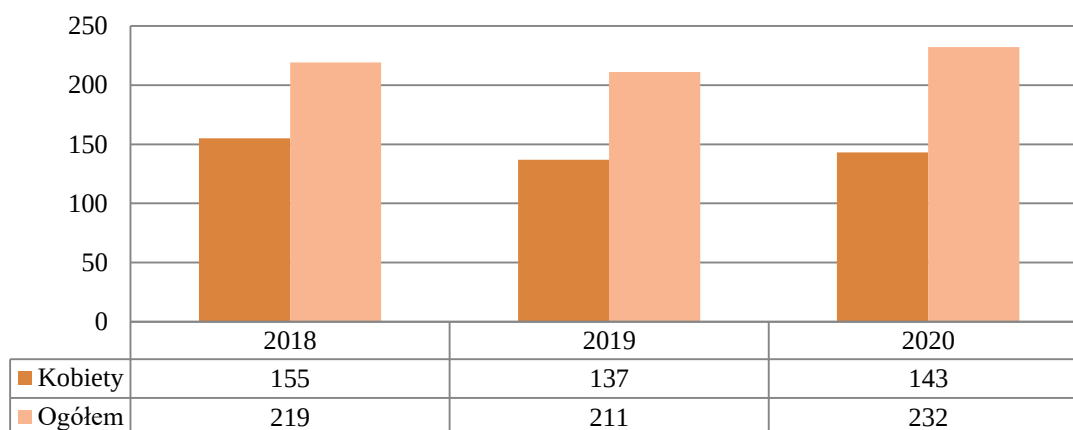
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy

Na koniec roku 2020, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim zarejestrowanych było 232 mieszkańców Gminy Kurzętnik, z czego 143 stanowiły kobiety. Jest to wzrost ogólnej liczby osób pozostających bez pracy w stosunku do 2018 roku o 9% oraz 6% do roku 2019. Ma to związek z wystąpieniem pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 oraz wprowadzonymi obostrzeniami. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi ograniczeniami, jak również pracujący w oparciu o umowy cywilno-prawne.

W Gminie Kurzętnik zauważalna jest dysproporcja pod względem płci – to kobiety częściej pozostają bez pracy niż mężczyźni. Końcem 2020 roku zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy były 143 kobiety, które stanowiły 62% ogółu oraz 89 mężczyzn (38%).

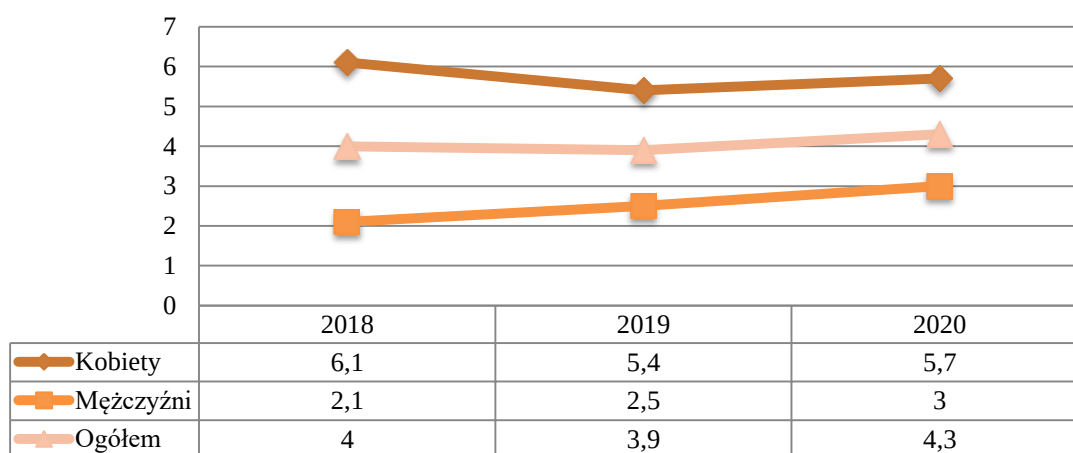
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Końcem 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 4,3% mieszkańców Gminy Kurzętnik, będących w wieku produkcyjnym. **W latach 2018-2020 wzrostowi uległ wskaźnik mężczyzn pozostających bez pracy (wzrost o 0,9 pp.).**

Wykres 4. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Kurzętnik zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (w procentach, stan na koniec grudnia).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Infrastruktura kulturalna, rekreacyjna i sportowa

Na terenie Gminy Kurzętnik działalność kulturalną do końca 2020 roku prowadziły: Gminne Centrum Kultury w Kurzętniku oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Od stycznia 2021 roku tą rolę przejęło Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku wraz z Gminną Biblioteką Publiczną. W relacji partnerskiej upowszechnianiem przedsięwzięć kulturalnych zajmują się również organizacje pozarządowe, m.in. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kurzętnik.

Z analizowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2018-2019 liczba wydarzeń kulturalnych utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W 2020 roku zorganizowano 16 imprez, w których uczestniczyło łącznie 2 410 osób. Jest to spadek liczby imprez w porównaniu do roku poprzedniego o 65%. Sytuacja taka miała miejsce ze względu na wprowadzone obostrzenia związane z pandemią SARS-Cov-2. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba uczestników i imprez w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.

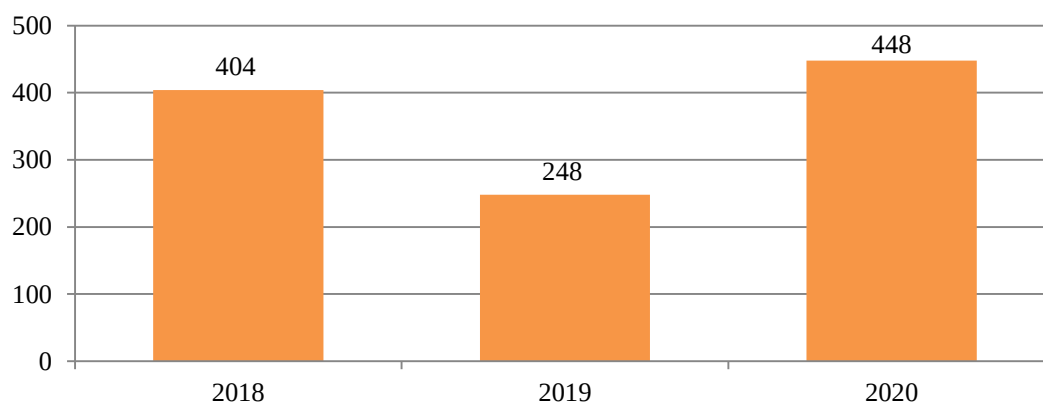
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba imprez	41	46	16
liczba uczestników imprez	23 640	19 740	2 410

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kurzętniku jest zaspakajanie potrzeb kulturalnych, informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych społeczności lokalnej, jak również upowszechnianie wiedzy i nauki. Do zakresu jej działalności zaliczyć należy zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego regionu.

W 2020 roku z usług Gminnej Biblioteki Publicznej skorzystało 448 osób – to o 81% więcej niż w roku poprzednim. Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba jej czytelników ulegała znacznym wahaniom – szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 5. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w ciągu roku na terenie Gminy Kurzętnik w latach 2018-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Działalność sportową na terenie Gminy Kurzętnik promują kluby sportowe, których celem jest upowszechnianie aktywności fizycznej oraz wzmacnianie postaw uczciwej rywalizacji. Wśród tych podmiotów należy wymienić:

- ❖ Klub Sportowy „Zamek” Kurzętnik,
- ❖ LUKS Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej,
- ❖ UKS „Nobliści”,
- ❖ SMS Kurzętnik.

Głównymi atrakcjami turystycznymi w Gminie Kurzętnik są ruiny zamku krzyżackiego zbudowanego w XIV wieku przez kapitułę w Chełmnie oraz ścieżka dydaktyczna połączona z drogą krzyżową i amfiteatrem, która oprócz funkcji kulturalnych stanowi także punkt widokowy na panoramę całej miejscowości i rozległą dolinę rzeki Drwęcy. Na terenie Gminy dostępna jest również przystań kajakowa, jeziora z przyległymi terenami wypoczynkowymi, a także ścieżki pieszo-rowerowe stanowiące bazę rekreacyjną. Wzniesienia znajdujące się na terenie Gminy służą uprawianiu sportów zimowych. W okresie zimowym działalność prowadzi ośrodek narciarski „Kurza Góra”, który oferuje m.in. najdłuższą trasę zjazdową w północnej Polsce, zimowy park rozrywki dla dzieci, lodowisko oraz Szkółkę Narciarską „Kurza Akademia”.

Edukacja i wychowanie

Gmina Kurzętnik w roku szkolnym 2019/2020 była organem prowadzącym dla czterech jednostek oświatowych, tj.:

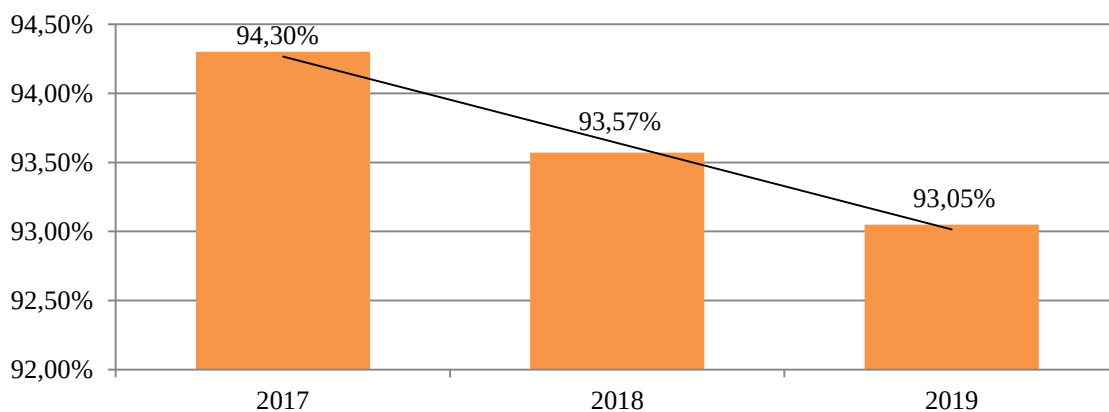
- ❖ Zespół Szkół im. Władysława Jagiełły w Kurzętniku,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Ziemi w Marzęcicach,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Tereszewie,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Brzoziu Lubawskim.

Na terenie Gminy funkcjonuje jeden żłobek publiczny, do którego przyjmowane są dzieci zamieszkujące Gminę, a także spoza niej, jeżeli placówka dysponuje wolnymi miejscami.

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Kurzętnik w 2019 roku kształtował się na poziomie 93,05%. W porównaniu do dwóch poprzednich lat uległ spadkowi (o 1,25 pp. w stosunku do 2017 roku).

Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w latach 2017-2019.

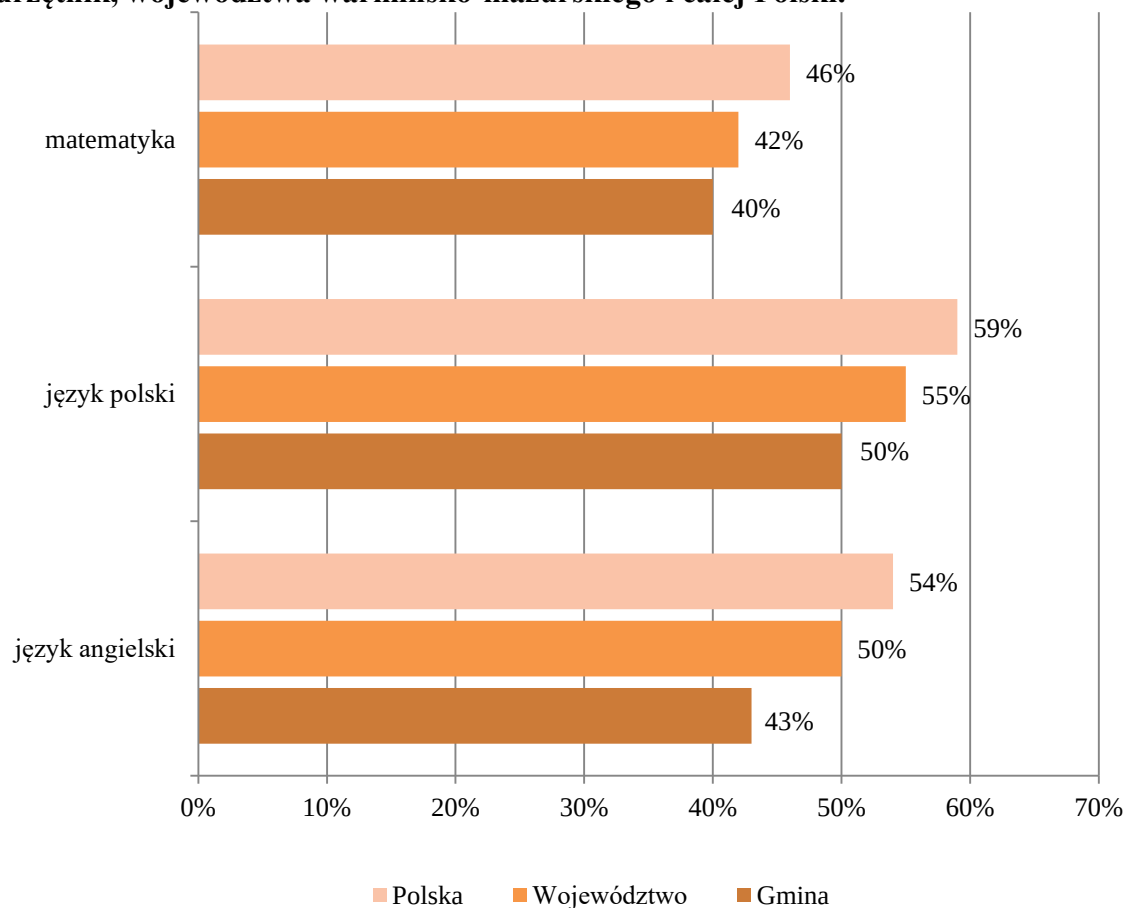

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Kurzętnik, w zastawieniu do wyników uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego oraz całej Polski. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich części egzaminów niższe rezultaty, niż uczniowie z całego województwa oraz kraju. W przypadku języka polskiego, ósmoklasiści zamieszkujący Gminę Kurzętnik uzyskali słabszy wynik od uczniów z województwa o 5 pp., a w porównaniu do całego kraju o 9 pp. Z matematyki różnica kształtuje się na poziomie 2 pp. w stosunku do

województwa warmińsko-mazurskiego oraz 6 pp. na tle Polski, natomiast z języka angielskiego absolwenci szkół podstawowych w Gminie uzyskali wyniki gorsze o 7 pp. w porównaniu do województwa i jednocześnie o 11 pp. niższe niż w całym kraju.

Wykres 7. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu Gminy Kurzętnik, województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski.

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/> (dostęp 08.09.2021)

ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE KURZĘTNIK

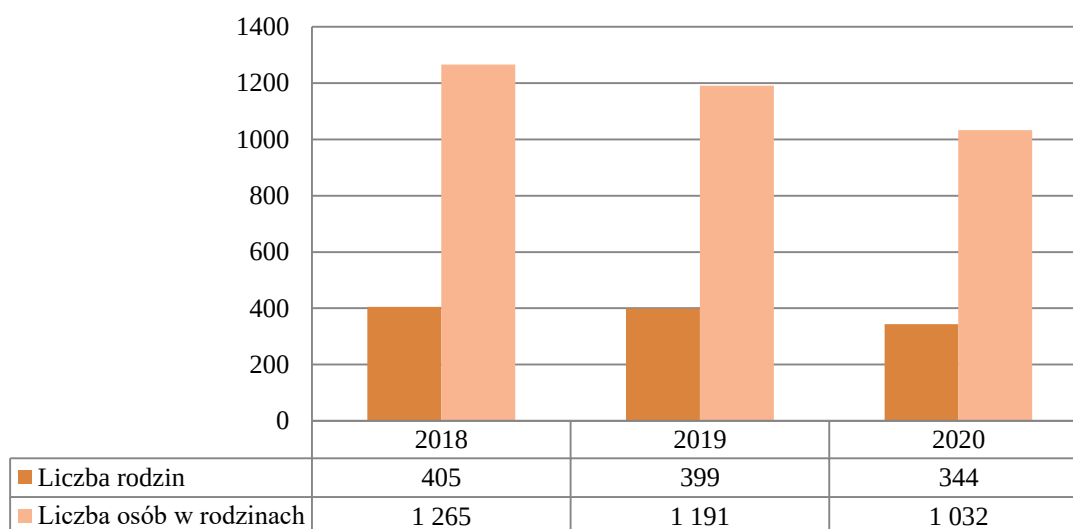
Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Kurzętnik jest Centrum Usług Społecznych.

Na przestrzeni lat 2018-2020 spadła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej o 15%, a także liczba osób w rodzinach (o 18%). W 2018 roku z pomocy społecznej w Gminie Kurzętnik skorzystało 405 rodzin (1 265 osób), w 2019 roku 399 rodzin (1 191 osób), a w 2020 roku 344 rodziny (1 032 osoby).

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

W 2020 roku najczęstszym powodem ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej wynikającym z trudnej sytuacji życiowej była długotrwała lub ciężka choroba – pomoc przyznano 209 rodzinom. W dalszej kolejności znalazło się: ubóstwo (171 rodzin), niepełnosprawność (124 rodziny), potrzeba ochrony macierzyństwa (118 rodzin), bezrobocie

(88 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (29 rodzin), alkoholizm (13 rodzin), bezdomność (5 rodzin), trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego (3 rodziny) oraz przemoc w rodzinie (1 rodzina). Możemy zauważyć, że **na przestrzeni lat 2018-2020 spadła liczba rodzin, które ubiegały się o pomoc z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezdomności oraz przemocy w rodzinie**. Szczegółowe dane dotyczące liczby udzielonych świadczeń pomocy społecznych w latach 2018-2019 przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 6. Powody udzielania świadczeń w latach 2018-2020.

wyszczególnienie	2018	2019	2020
ubóstwo	204	201	171
długotrwała lub ciężka choroba	228	244	209
bezrobocie	103	92	88
niepełnosprawność	145	135	124
alkoholizm	30	30	13
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	35	29
potrzeba ochrony macierzyństwa	137	122	118
bezdomność	7	6	5
przemoc w rodzinie	7	4	1
trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	3

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

W 2020 roku pomocą społeczną w formie świadczeń były objęte głównie rodziny posiadające troje dzieci (przyznano 2 089 świadczeń niepieniężnych i 555 świadczeń pieniężnych). Rodzinom z jednym dzieckiem przyznano ogółem 860 świadczeń, z czego 521 to świadczenia niepieniężne, 339 to świadczenia pieniężne. Rodzinom posiadającym dwoje dzieci przydzielono 2 146 świadczeń, gdzie 1 517 stanowiły świadczenia niepieniężne, 629 pieniężne.

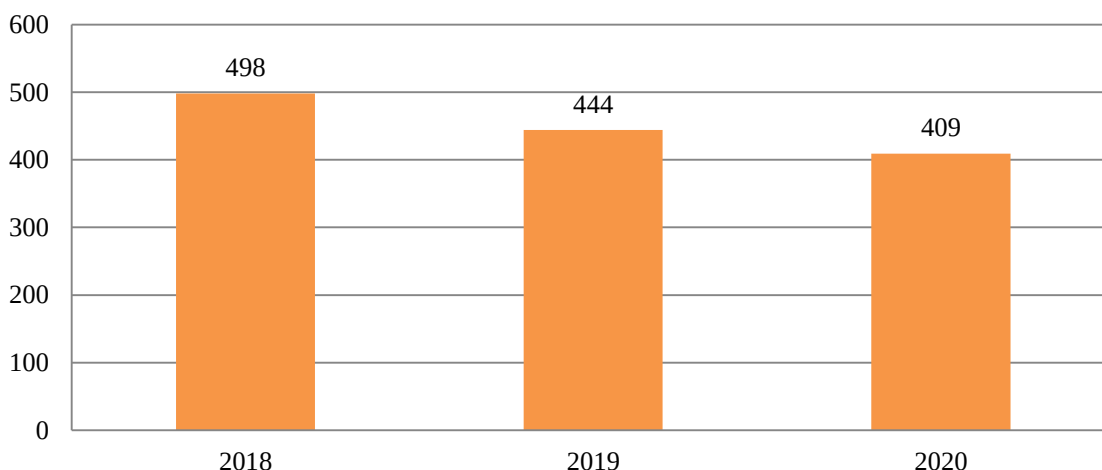
Tabela 7. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2020 roku.

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	521	339	860
dwoje dzieci	1 517	629	2 146
troje dzieci	2 089	555	2 644
czworo i więcej dzieci	2 083	499	2 582

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

W latach 2018-2020 spadkowi uległa średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. **Spadek ten jest notowany na poziomie 18% w porównaniu do 2018 roku.** Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Wykres 9. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018-2020.

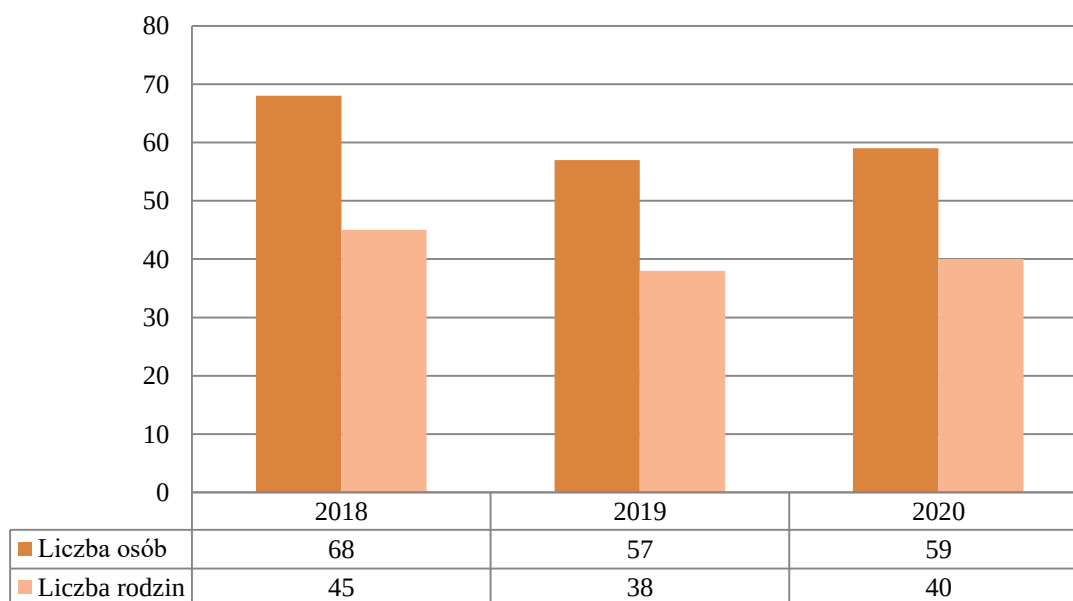

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do niniejszego świadczenia ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie alimentacyjne przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 900 zł netto miesięcznie.

W latach 2018-2020 liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego ulegała wahaniom. W 2018 roku z niniejszego świadczenia skorzystało 68 osób, w 2019 roku – 57 osób, a w 2020 roku – 59 osób. Kwestia liczby rodzin, którym pomoc przysługuje wygląda następująco: w 2018 roku świadczenia alimentacyjne pobierało 45 rodzin, w 2019 roku – 38 rodzin, a w 2020 roku 40 rodzin.

Wykres 10. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2018-2020.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku realizuje **program „Posilek w szkole i w domu”**, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnościami. W 2020 roku pomocą objęto 849 osób, w tym 305 uczniów szkół podstawowych oraz 136 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole.

Karta Dużej Rodziny (KDR) to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 lat). **W 2020 roku liczba wydanych Kart Dużej Rodziny kształtowała się na poziomie 177.**

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa tendencji spadkowej. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 34 rodzinom, w 2019 roku – 35, natomiast w 2020 roku – 29. Część rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne, których udział w 2020

roku kształtował się na poziomie 55%. Rodziny wielodzietne stanowiły z kolei w przedmiotowym roku 10%.

Tabela 8. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020.

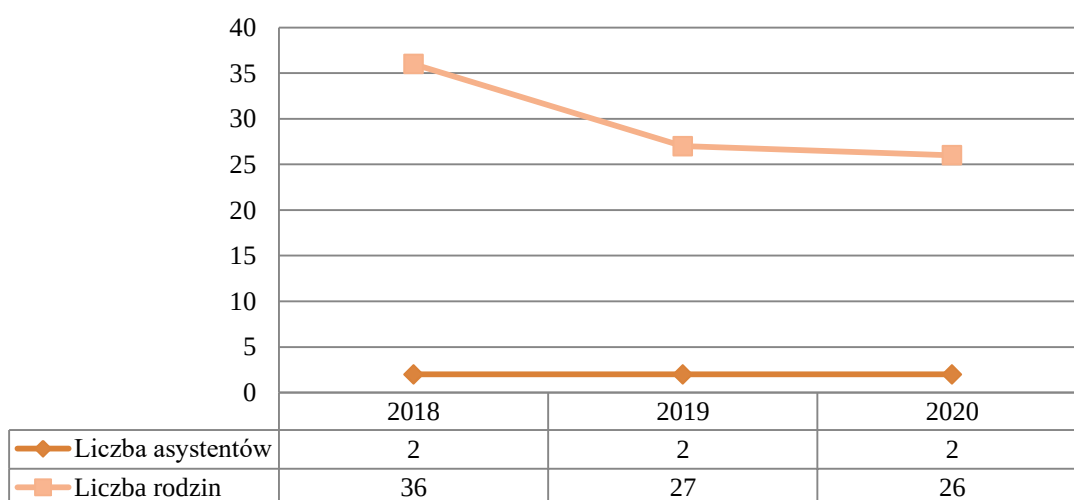
wyszczególnienie	2018	2019	2020
rodziny niepełne	24	22	16
rodziny wielodzietne	5	4	3
ogółem	34	35	29

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym jest zadaniem **asystenta rodziny**, którego możliwość przydzielenia do danej rodziny wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach pomocy społecznej w Gminie Kurzętnik funkcjonuje 2 asystentów rodziny. W 2020 roku w ramach realizacji ustawowego zadania, asystenci rodziny prowadzili pracę w 26 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których znajdowało się 61 dzieci. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych ich wsparciem ulegała wahaniom. W 2018 roku wsparcia asystenta udzielono 36 rodzinom, w 2019 roku o 25% rodzinom mniej (27), a w 2020 roku mniej o 38% w porównaniu do 2018 roku (26).

Wykres 11. Dane dotyczące asystentury rodziny na przestrzeni lat 2018-2020.

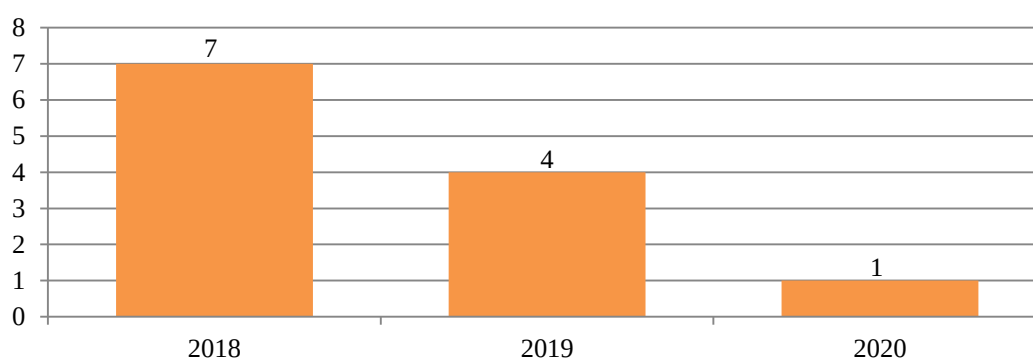
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Problem przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), przemoc w rodzinie to: „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”.

W 2020 roku z powodu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej skorzystała jedna rodzina zamieszkująca Gminę Kurzętnik. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu przemocy. W stosunku do 2018 roku ich liczba zmniejszyła się o 85%.

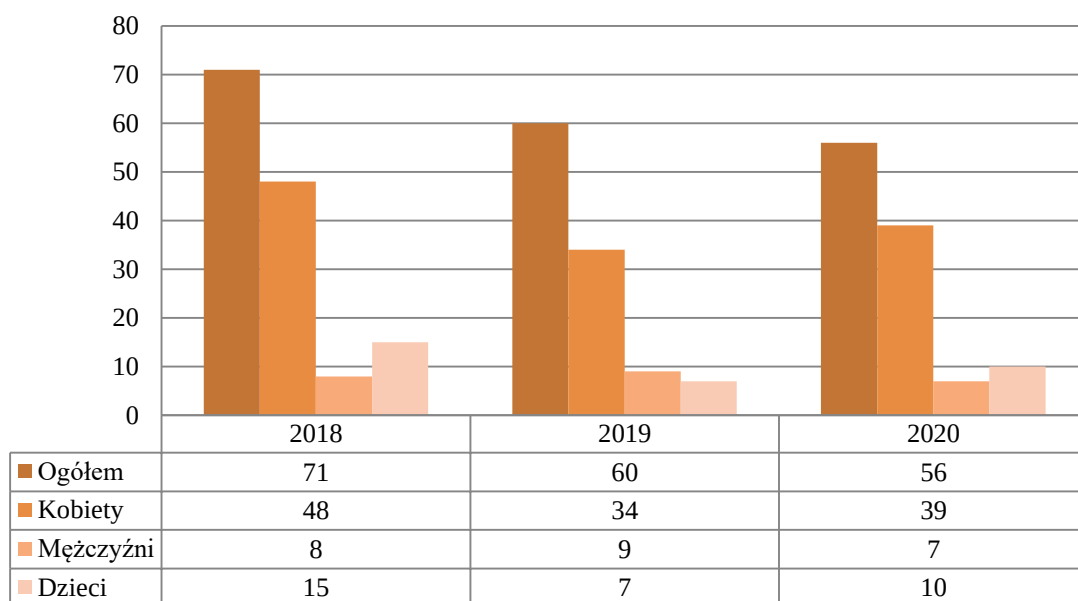
Wykres 12. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2018-2020.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Analizując dane dotyczące osób doznających przemocy w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020, można zauważyć, że nastąpił spadek ogólnej liczby osób, które doznawały przemocy w rodzinie (o 21%). Kobiety stanowią grupę, która najczęściej były narażone na zachowania przemocowe (w 2018 roku – 48, w 2019 roku – 34, a w 2020 roku – 39). W grupie mężczyzn i dzieci możemy dostrzec wahania liczb osób, które w ciągu ostatnich trzech lat doznawały przemocy w rodzinie. Szczegółowe dane zawarte są na poniższym wykresie.

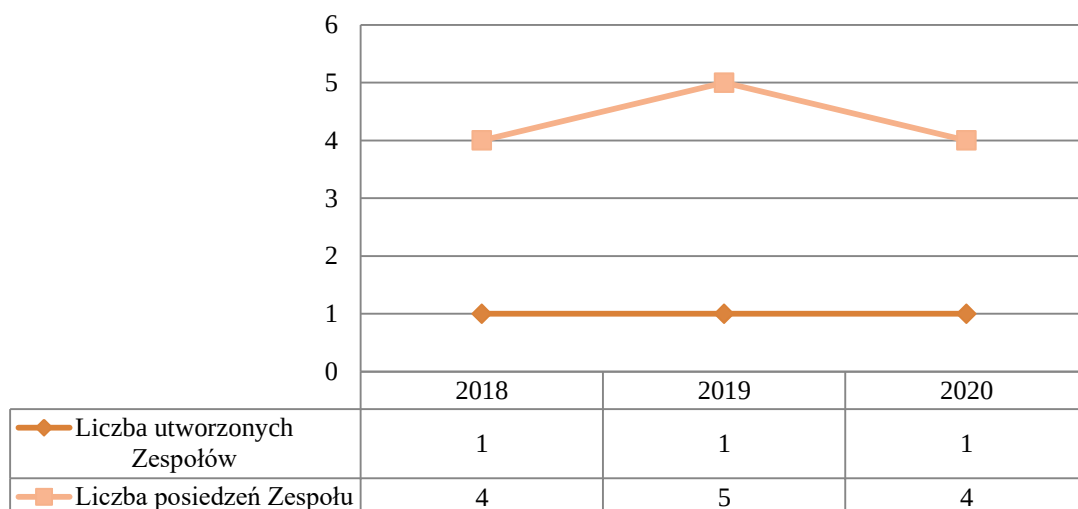
Wykres 13. Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

W latach 2018-2020 na terenie Gminy Kurzętnik funkcjonował jeden Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Liczba jego posiedzeń w ostatnich trzech latach w niewielkim stopniu ulegała wahaniom (w 2018 roku odbyły się 4 posiedzenia, w 2019 roku – 5, a w 2020 roku – 4).

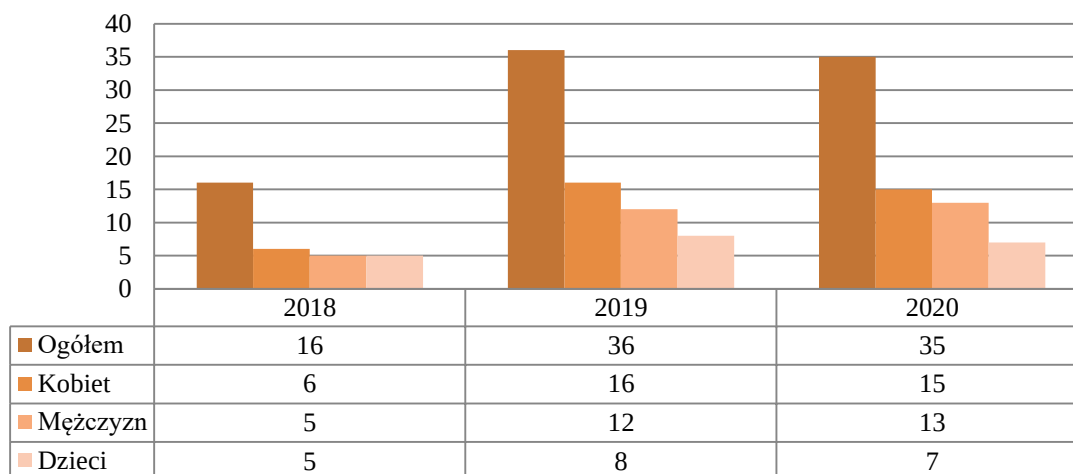
Wykres 14. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

Pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w ostatnich trzech latach byli objęci: mężczyźni (w 2018 roku – 5, w 2019 roku – 12, w 2020 roku – 13), kobiety (w 2018 roku – 6, w 2019 roku – 16, w 2020 roku – 15) oraz dzieci (w 2018 roku – 5, w 2019 roku – 8, a w 2020 roku – 7).

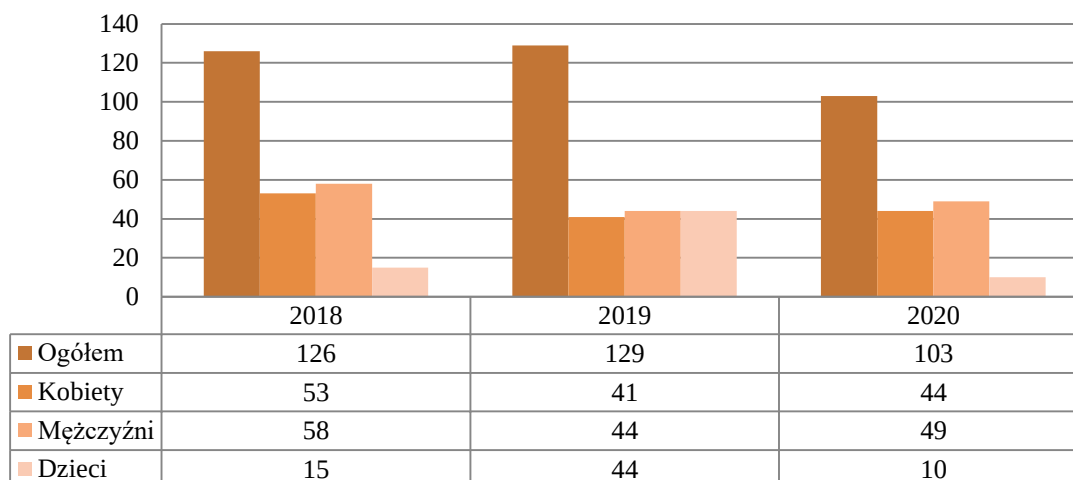
Wykres 15. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

Obserwując dynamikę rozwoju problemu przemocy w rodzinie oraz działań pomocowych skierowanych do osób jej doznających, można zauważyć, że liczba osób objętych pomocą grup roboczych w latach 2018-2020 ulegała wahaniom. Działaniami pomocowymi częściej objęci byli mężczyźni niż kobiety, natomiast z pomocy grup roboczych najwięcej osób skorzystało w 2019 roku. Szczegóły zawarte zostały na poniższym wykresie.

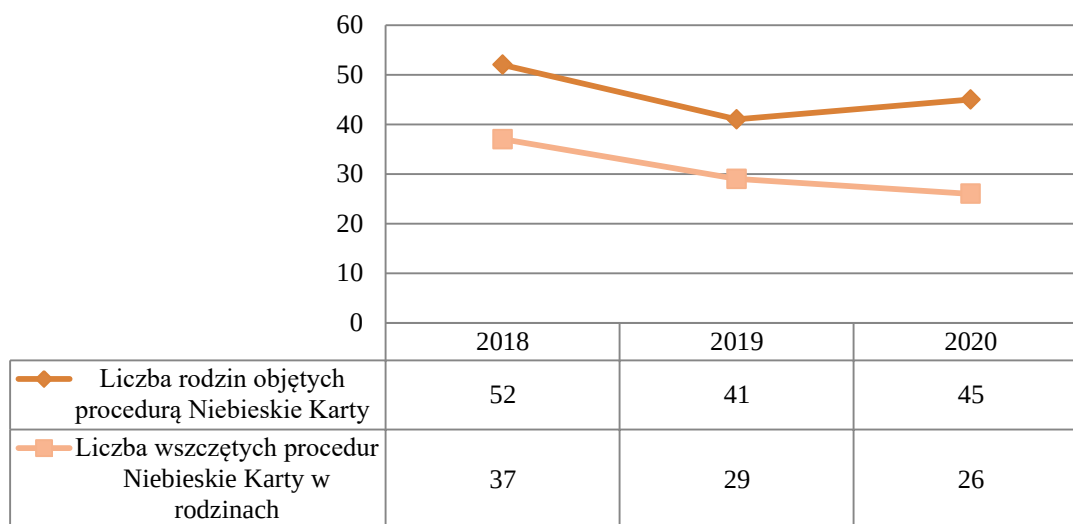
Wykres 16. Charakterystyka osób objętych pomocą grup roboczych w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

W latach 2018-2020 spadkowi uległa liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty w rodzinach zamieszkujących Gminę Kurzętnik (spadek o 30% w porównaniu do 2018 roku). Liczba rodzin, które były objęte działaniami z zakresu procedury Niebieskie Karty w latach 2018-2020 ulegała wahaniom (w 2018 roku – 52 rodziny, 2019 roku – 41 rodzin, a w 2020 roku – 45 rodzin).

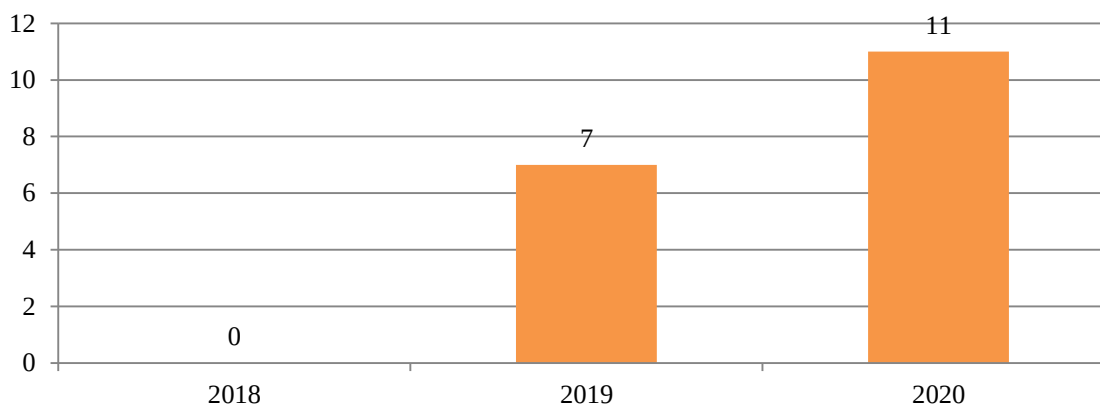
Wykres 17. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

W latach 2018-2020 możemy zauważyć wzrost liczby osób doznających przemocy w rodzinie oraz ją stosujących, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym. W 2019 roku w związku z przemocą w rodzinie z porad Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego skorzystało 7 osób, a w 2020 roku – 11 osób. Szczegółowe dane zawarte są na poniższym wykresie.

Wykres 18. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2018-2020.

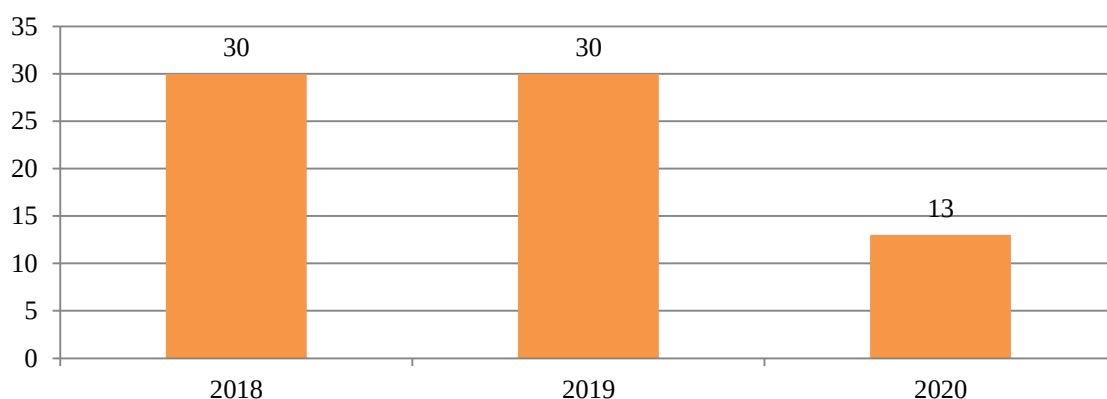
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2020

Problem alkoholowy wśród rodzin

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji⁶.

Z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020 skorzystały łącznie 73 rodziny (30 w 2018 roku, kolejne 30 w 2019 roku i 13 w 2020 roku). W 2020 nastąpił spadek liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia o 57% (w porównaniu do 2018 i 2019 roku).

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2020

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień określonych w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 9 członków. W 2020 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 12 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 4 członkami rodzin osób uzależnionych. Podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień wobec 6 osób oraz wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 5 mieszkańców Gminy. W stosunku do poprzednich lat odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych oraz członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy. Spadła również liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu

⁶ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>

obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia i liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane dotyczące podejmowanych działań GKRPA w Kurzętniku wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

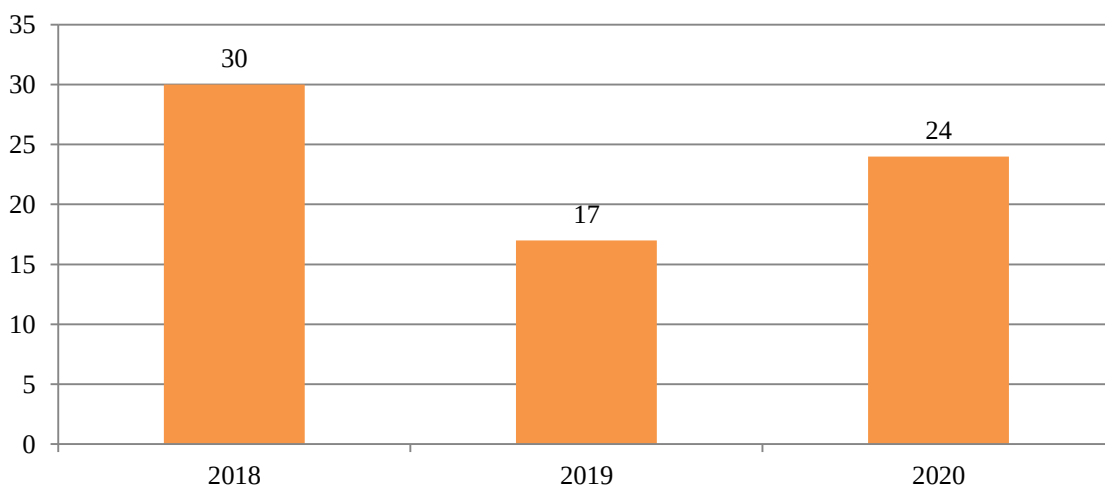
Tabela 9. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurzętniku wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	26	21	12
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	1	16	4
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	37	33	6
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	18	7	5

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2018-2020

W ramach swojej działalności, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Kurzętniku udziela porad osobom z problemem alkoholowym oraz ich rodzinom. Na przestrzeni lat 2018-2020 wahaniam ulegała liczba osób, które skorzystały z pomocy Punktu – w 2018 roku odnotowano 30 osób, w 2019 roku – 17, a w 2020 – 24. Dynamikę zmian odzwierciedla poniższy wykres.

Wykres 20. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2018-2020

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Na terenie Gminy Kurzętnik funkcjonują podmioty prowadzące działalność w zakresie wspierania rodziny, zarówno w sytuacjach problemowych, jak również w życiu codziennym. Poniżej przedstawiono podmioty wraz z charakterystyką działań podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin zamieszkujących Gminę Kurzętnik.

Centrum Usług Społecznych

- ❖ Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, wzmacnianie roli i funkcji rodziny, zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, a także organizowanie innych form pracy z rodziną.

Świetlice wiejskie

- ❖ Organizowanie zajęć i czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Żłobek, przedszkola i szkoły

- ❖ Edukacja, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży stosownie do ich potrzeb i możliwości, edukacja zdrowotna, kształtowanie odpowiednich postaw, wspomaganie wychowawczej roli rodziny.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- ❖ Działania interwencyjne w związku ze zgłoszeniami przemocy w rodzinie oraz w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, udzielanie informacji na temat: praw osób będących ofiarami przemocy, możliwości skorzystania z bezpłatnego schronienia, uzyskania pomocy finansowej i rzeczowej, możliwości podjęcia leczenia odwykowego, skorzystania z indywidualnego wsparcia psychologicznego, prawnego

i pedagogicznego, prowadzenie pracy socjalnej, polegającej na wzmacnianiu i motywowaniu osób uwikłanych w przemoc do podejmowania działań, które mogą wpłynąć na zmianę ich trudnej sytuacji życiowej.

Komenda Powiatowa Policji w Nowym Mieście Lubawskim

- ❖ Realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz demoralizacji dzieci i młodzieży.

Gminna Biblioteka Publiczna

- ❖ Realizacja działań na rzecz rozwoju kultury, zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych oraz integracji rodzin.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

- ❖ Udzielanie informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i zakresu działania służb oraz instytucji, które są włączone w systemową pomoc rodzinom, poradnictwo i konsultacje w zakresie problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.

Są to podmioty prowadzące działalność na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny, bądź tą działalność wspomagające. Działają również na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz wspierania rodziny na terenie Gminy Kurzętnik możemy zaliczyć:

- ❖ pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych;
- ❖ członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- ❖ pracowników Centrum Usług Społecznych;
- ❖ pracowników Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin z problemami uzależnień;
- ❖ funkcjonariuszy Policji.

CZEŚĆ PROGRAMOWA

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne. Innymi słowy SWOT jest sposobem organizowania faktów, umożliwiającym zrozumienie danych i dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- ❖ **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- ❖ **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- ❖ **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- ❖ **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
❖ Wzrost liczby mieszkańców w ciągu ostatnich trzech lat. ❖ Działalność Gminnego Centrum Kultury a od 1.01.2021 Centrum Usług Społecznych oraz Gminnej Biblioteki – instytucji propagujących kulturę w Gminie Kurzętnik. ❖ Działalność klubów sportowych propagujących aktywny tryb życia. ❖ Spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. ❖ Spadek liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. ❖ Prowadzenie działań wspierających na rzecz rodziny przez asystenta rodziny. ❖ Spadek liczby osób doznających przemocy w rodzinie. ❖ Spadek liczby osób objętych pomocą grup roboczych w związku z występującym zjawiskiem przemocy w rodzinie.	❖ Ujemny przyrost naturalny w 2020 roku. ❖ Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. ❖ Ujemne saldo migracji wewnętrznych. ❖ Wzrost liczby osób pozostających bez pracy. ❖ Wysoki wskaźnik kobiet bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. ❖ Spadek współczynnika skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych. ❖ Niższe rezultaty egzaminów ósmoklasisty w Gminie Kurzętnik niż w województwie i kraju. ❖ Wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu. ❖ Brak placówek wsparcia dziennego. ❖ Brak grup wsparcia dla osób doznających przemocy. ❖ Brak grup wsparcia dla osób uzależnionych. ❖ Brak mieszkań chronionych.

- ❖ Spadek liczby wszczynanych procedur Niebieskie Karty.
- ❖ Wzrost zainteresowania pomocą Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w związku ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- ❖ Funkcjonowanie na terenie Gminy Kurzętnik podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny i rozwiązywania problemów społecznych (m.in. GKRPA, ZI, PIK, CUS, świetlice wiejskie, placówki oświatowe).

SZANSE

- ❖ Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych w postaci instytucji pomocowych oraz zasobów kadrowych.
- ❖ Rozwój inicjatyw na rzecz rodziny.
- ❖ Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
- ❖ Poprawa bytu rodzin z terenu Gminy Kurzętnik.
- ❖ Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.
- ❖ Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy.
- ❖ Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu przemocy w rodzinie oraz uzależnień.
- ❖ Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł finansowania.
- ❖ Szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy oraz uzależnień
- ❖ Utworzenie mieszkania chronionego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- ❖ Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi.

ZAGROŻENIA

- ❖ Następstwa społeczne pandemii SARS-CoV-2.
- ❖ Starzenie się społeczności lokalnej.
- ❖ Wykluczenie kobiet z rynku pracy.
- ❖ Wykluczenie edukacyjne dzieci i młodzieży.
- ❖ Problemy rodziny wynikające z nadużywania alkoholu przez jej członków.
- ❖ Negatywne wzorce zachowań.
- ❖ Niedoinformowanie społeczne dotyczące instytucji świadczących pomoc.
- ❖ Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- ❖ Powszechność występowania chorób cywilizacyjnych.
- ❖ Wzrost liczby rodzin niepełnych.
- ❖ Wzrost liczby rozwodów.
- ❖ Trudności w uzyskaniu pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży.
- ❖ Ograniczenie środków finansowych na zatrudnienie niezbędnej kadry i rozwój infrastruktury społecznej.

Cele, zadania i realizatorzy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024

Celem głównym Programu jest:

Utworzenie i rozwijanie kompleksowego systemu wspierania rodzin w Gminie Kurzętnik, wynikającego z rzeczywistych problemów mieszkańców i odpowiadającego na wielowymiarowe potrzeby rodzin, w szczególności w aspekcie trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Cele operacyjne

1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

2. Podnoszenie jakości usług społecznych świadczonych na rzecz wspierania rodziny w Gminie Kurzętnik.

3. Zagwarantowanie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

4. Zapewnienie dzieciom zamieszkującym Gminę Kurzętnik pobytu w pieczy zastępczej oraz poprawę funkcjonowania rodzin biologicznych wykazujących dysfunkcje wychowawcze.

Cel operacyjny 1

Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik realizacji	Realizatorzy i podmioty współpracujące	Źródła finansowania
1.1.	Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	CUS.	Budżet Gminy.
1.2.	Utworzenie rodzin wspierających oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.	Liczba funkcjonujących rodzin wspierających. Liczba rodzin objętych działaniami.	PCPR, CUS.	Budżet Gminy.
1.3.	Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.	Liczba złożonych wniosków. Liczba wydanych Kart.	CUS, UG.	Budżet Państwa.
1.4.	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	Liczba rozpowszechnionych informacji. Liczba placówek udzielających informacje.	Placówki oświatowe, CUS, GKRPA, ZI, UG, PIK.	Budżet Gminy.
1.5.	Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Liczba zrealizowanych działań. Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.	Placówki oświatowe, CUS, UG.	Budżet Gminy, Budżet Państwa.
1.6.	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku letniego i zimowego realizowanego z programem profilaktycznym.	GKRPA, placówki oświatowe.	Budżet Gminy, środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
1.7.	Cykliczne organizowanie gminnej półkolonii profilaktycznej dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Liczba wydarzeń zorganizowanych w ramach gminnej półkolonii. Liczba osób objętych oddziaływaniem.	GKRPA, placówki oświatowe, gminne kluby sportowe, CUS, GBP.	Budżet Gminy, środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

1.8.	Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Liczba dostępnych zajęć.	Placówki oświatowe, NGO, UG, GKRPA.	Budżet Gminy, budżet Państwa.
1.9.	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	Liczba uczestników programów rekomendowanych. Liczba zrealizowanych programów rekomendowanych.	Placówki oświatowe, GKRPA, CUS.	Budżet Gminy, środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
1.10.	Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Liczba uczestników warsztatów. Liczba zrealizowanych warsztatów.	Placówki oświatowe, UG, CUS, NGO, GKRPA.	Budżet Gminy, budżet Państwa, środki pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
1.11.	Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Liczba rodzin biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Placówki oświatowe, UG, CUS, organizacje pozarządowe, GKRPA.	Budżet Gminy, budżet Państwa.
1.12.	Współorganizowanie wydarzeń/imprez integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń. Liczba uczestników.	UG, CUS, organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy.
1.13.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w świetlicach wiejskich funkcjonujących na terenie Gminy Kurzętnik.	Liczba godzin funkcjonowania świetlic. Liczba odbiorców działań.	Świetlice wiejskie, UG, CUS.	Budżet Gminy.

Cel operacyjny 2

Podnoszenie jakości usług społecznych świadczonych na rzecz wspierania rodziny w Gminie Kurzętnik.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik realizacji	Realizatorzy i podmioty współpracujące	Źródła finansowania
2.1.	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów. Liczba uczestników szkoleń/warsztatów.	CUS, GKRPA, UG.	Budżet Gminy, budżet Państwa, środki europejskie.
2.2.	Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.	Liczba asystentów rodziny i pracowników socjalnych objętych superwizją. Liczba godzin superwizji przypadających na jednego asystenta rodziny/pracownika socjalnego.	CUS, GKRPA, UG.	Budżet Gminy, budżet Państwa,

Cel operacyjny 3

Zagwarantowanie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik realizacji	Realizatorzy i podmioty współpracujące	Źródła finansowania
3.1.	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.	UG, CUS.	Budżet Gminy.
3.2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programu.	CUS.	Budżet Państwa.

3.3.	Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa we współpracy z Brodnickim Centrum Caritas im. Bpa Jana Chrapka w Brodnicy.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu.	CUS, Caritas Brodnica, UG.	Budżet Gminy.
3.4.	Udzielanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu.	CUS.	Budżet Państwa.
3.5.	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach Ustawy.	CUS.	Budżet Państwa.
3.6.	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa. Liczba udzielonych porad.	CUS, PCPR, PIK.	Budżet Gminy.
3.7.	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznych usług.	CUS.	Budżet Gminy.
3.8.	Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników CUS.	Liczba rodzin objętych wsparciem.	CUS.	Budżet Gminy.

Cel operacyjny 4

Zapewnienie dzieciom zamieszkującym Gminę Kurzętnik pobytu w pieczy zastępczej, oraz poprawę funkcjonowania rodzin biologicznych wykazujących dysfunkcje wychowawcze.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik realizacji	Realizatorzy i podmioty współpracujące	Źródła finansowania
4.1.	Monitorowanie i systematyczna ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	CUS, PCPR.	Budżet Gminy, budżet Państwa.
4.2.	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych. Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.	CUS, PCPR.	Budżet Gminy, budżet Państwa.
4.3.	Zabezpieczenie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w rodzinnym domu dziecka.	Koszty poniesione w związku z umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w rodzinnym domu dziecka.	CUS.	Budżet Gminy.
4.4.	Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską.	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia.	CUS.	Budżet Gminy.
4.5.	Prowadzenie pracy z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Liczba rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej.	CUS.	Budżet Gminy.
4.6	Prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.	Liczba podejmowanych inicjatyw na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	UG, CUS, PCPR.	Budżet Gminy.

Adresaci Programu

Adresatami Programu Wsparcia Rodziny na terenie Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024 są mieszkańcy Gminy – przede wszystkim rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

Przewidywane efekty realizacji Programu

- ❖ Podniesienie jakości usług pomocy społecznej świadczonych na rzecz wspierania rodziny.
- ❖ Poprawa funkcjonowania rodzin zamieszkujących Gminę Kurzętnik.
- ❖ Wzrost dostępności do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego dla rodzin.
- ❖ Zapewnienie pomocy rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysu.
- ❖ Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego, w tym organizacja zajęć pozalekcyjnych w świetlicach wiejskich.

Harmonogram realizacji Programu Wsparcia Rodziny dla Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024

Na podstawie określonych celów Programu w poprzednim rozdziale, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele.

zadanie	rok	Charakter zadania	2022	2023	2024
Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.		Ciągłe	X	X	X
Utworzenie rodzin wspierających oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.		Cykliczne	X	X	X
Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.		Ciągłe	X	X	X
Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.		Ciągłe	X	X	X
Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.		Cykliczne	X	X	X
Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.		Cykliczne	X	X	X

Cykliczne organizowanie gminnej półkolonii profilaktycznej dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Cykliczne	X	X	X
Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Cykliczne	X	X	X
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	Cykliczne	X	X	X
Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Cykliczne	X	X	X
Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Cykliczne	X	X	X
Współorganizowanie wydarzeń/imprez integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	Cykliczne	X	X	X
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w świetlicach wiejskich funkcjonujących na terenie Gminy Kurzętnik.	Ciągłe	X	X	X
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Cykliczne	X	X	X
Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.	Cykliczne		X	
Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	Ciągłe	X	X	X
Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	Ciągłe	X	X	X
Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa we współpracy z Caritas w Brodnicy.	Ciągłe	X	X	X
Udzielanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”.	Ciągłe	X	X	X
Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	Ciągłe	X	X	X
Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Ciągłe	X	X	X
Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	Ciągłe	X	X	X
Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników CUS.	Ciągłe	X	X	X
Monitorowanie i systematyczna ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Cykliczne	X	X	X

Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Ciągle	X	X	X
Zabezpieczenie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w rodzinnym domu dziecka.	Ciągle	X	X	X
Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską.	Ciągle	X	X	X
Prowadzenie pracy z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Ciągle	X	X	X
Prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.	Cykliczne	X	X	X

Finansowanie Programu

Zadania Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Kurzętnik na lata 2022-2024 finansowane będą z następujących źródeł:

- ❖ ze środków własnych Gminy,
- ❖ ze środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

Ewaluacja i monitoring Programu

Ewaluacja – jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Wspierania Rodziny powinny opierać się na:

- ❖ ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ❖ ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- ❖ opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- ❖ analizę dokumentów,
- ❖ badanie ankietowe adresatów Programu,
- ❖ badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników/rezultatów.
- b) Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do rzeczywistych potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Do skutecznego pomiaru rezultatów realizowanych działań należy zastosować kartę oceny, która znajduje się poniżej.

KARTA OCENY

Nr zadania:.....
 Tytuł:.....
 Realizator:.....

CELE		DZIAŁANIA		REZULTATY					Uwagi
ogólne	szczegółowe	zaplanowane	zrealizowane	twarde		miękkie		Dodatkowe (wartość dodatnia)	
				założone	osiągnięte	założone	osiągnięte		

1. DOŚWIADCZENIE REALIZATORA PROGRAMU

1.1. Dotychczas realizowane programy profilaktyczne:

.....

2. ADEKWATNOŚĆ

2.1. Grupa docelowa (do kogo skierowany był projekt?):

.....

2.2. Potrzeby beneficjentów (czy i w jaki sposób je badano?)

.....

3. UŻYTECZNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

3.1. Co może wskazywać na dużą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

3.2. Co może wskazywać na małą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

4. SKUTECZNOŚĆ

4.1. Stosunek ilości działań założonych do osiągniętych:

.....

4.1.1. Ilość działań zrealizowanych częściowo

.....

4.2. Stosunek ilości rezultatów założonych do osiągniętych:

.....

4.2.1. Ilość rezultatów osiągniętych częściowo

.....

5. EFEKTYWNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

5.1. Czynniki ułatwiające osiągnięcie rezultatów:

.....

5.2. Czynniki utrudniające osiągnięcie rezultatów:

.....

6. TRWAŁOŚĆ REZULTATÓW (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

6.1. Czynniki, które mogą ją zwiększać:

.....

6.2. Czynniki, które mogą ją zmniejszać:

.....

Wskaźniki monitoringowe

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Programu, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane liczby, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Lp.	Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2024 roku)
1	Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	26	do 20
		Liczba funkcjonujących rodzin wspierających.	0	2
		Liczba uczestników programów rekomendowanych.	218	270
		Liczba rodzin korzystających z Centrum Usług Społecznych.	344	320
		Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia CUS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	29	20
2	Podnoszenie jakości usług społecznych świadczonych na rzecz wspierania rodziny w Gminie Kurzętnik.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów.	b.d.	5
		Liczba asystentów rodziny i pracowników socjalnych objętych superwizją.	4	6
		Liczba pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.	28	32

3	Zagwarantowanie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programu „Posiłek w szkole i w domu”.	243	275
		Liczba osób korzystających z poradnictwa.	24	30
		Liczba rodzin objętych pracą socjalną	239	275
		Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	9	5
		Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych.	b.d.	9

SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

Wykresy

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kurzętnik w latach 2018-2020.....	13
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.....	13
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.....	16
Wykres 4. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Kurzętnik zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (w procentach, stan na koniec grudnia).....	16
Wykres 5. Liczba czytelników biblioteki w ciągu roku na terenie Gminy Kurzętnik w latach 2018-2020.....	18
Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w latach 2017-2019.	19
Wykres 7. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu Gminy Kurzętnik, województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski.	20
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.	21
Wykres 9. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018-2020	23
Wykres 10. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2018-2020.....	24
Wykres 11. Dane dotyczące asystentury rodziny na przestrzeni lat 2018-2020.....	25
Wykres 12. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2018-2020.....	26
Wykres 13. Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2018-2020. ...	27
Wykres 14. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020.	27
Wykres 15. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020.	28
Wykres 16. Charakterystyka osób objętych pomocą grup roboczych w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.	28
Wykres 17. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	29
Wykres 18. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2018-2020.....	29

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020.	30
Wykres 20. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2018-2020.....	31

Tabele

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.	9
Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020	14
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).	14
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Kurzętnik w latach 2018-2020.	15
Tabela 5. Liczba uczestników i imprez w Gminie Kurzętnik na przestrzeni lat 2018-2020. ..	17
Tabela 6. Powody udzielania świadczeń w latach 2018-2020.	22
Tabela 7. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2020 roku.	22
Tabela 8. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020.	25
Tabela 9. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurzętniku wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.	31

Mapy

Mapa 1. Położenie Gminy na mapie województwa warmińsko-mazurskiego.....	11
Mapa 2. Położenie Gminy na mapie powiatu nowomiejskiego.	12

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania, realizacja i chwalenie gminnego programu wspierania rodziny zostało określone w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako zadanie własne gminy.

Celem Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kurzetnik jest rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Kurzetnik. Realizacja Programu ma za zadanie zapobiegać dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę w wypełnianiu jej podstawowych funkcji związanych przede wszystkim z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci. Aby osiągnąć założone w Programie cele niezbędne jest zaangażowanie jak największej liczby podmiotów podejmujących działania w obszarze wsparcia rodziny.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Lewicki